

And upon the כותית

ועל הכותית –

Overview

The king of ארץ ישראל relates¹ that after the ten tribes were exiled from אשור settled various nations (including those from כותה) in the cities of שומרון (where the השבטים lived). When they settled there, ה' sent lions to kill them for they did not fear ה'. Eventually the king of אשור sent a 'כהן' to teach them how to fear ה', and the כותים converted to דת ישראל for fear of the lions. In the following פסוקים the נביא sums up their status, saying: את ה' היו תנאים ואמוראים. There is a dispute among the כותים whether the כותים were merely גירי אריות (and therefore are considered as גוים) or they are אמתי גוים.

Our משנה mentions various categories of נערות which receive קנס, even though there is a prohibition in their relationship with the מאנס; amongst them the כותית. There is a dispute between רש"י and תוספות as to the nature of this prohibition.

פירש בקונטרס דקסבר כותים גירי אריות הן וישנן בלאו דלא תתחתן –

explained that the כותים were converts out of fear for the lions; they were not sincere converts, and are not considered to be Jewish. And therefore they are included in the prohibition of לא תתחתן² –

וזהו לפי שיטתו כדסלקא דעתין מעיקרא בהערל (יבמות דף עו. ושם) –

And this follows רש"י's view which is in accordance with the initial view of רבא in פרק הערל –

דבנכרותן אית להו איסור חתנות –

That when they are gentiles, the prohibition of intermarrying with בני" applies to them; the איסור of תתחתן applies to גוים (but not to גרים³).

פירש"י has a difficulty with תוספות:

ומה שפירש דקסבר כותים גירי אריות הן לא נראה לרבינו יצחק בן רבינו מאיר –

The גירי כותים are רש"י's explanation that the כותים does not agree with ריב"ם – אריות –

דאם כן עובדת כוכבים היא ועובדת כוכבים אין לה קנס –

For if that were so that the כותים are גירי אריות, then she is a gentile (for their גירות is meaningless), and an עכו"ם receives no קנס –

¹ מלכים ב' יז,כד ואילך.

² See previous פסוק. It appears that רש"י maintains that the לא תתחתן applies to all the גוים, not only to the אומות הערה. See 31.

³ That is why רש"י maintains that concerning the גוים who were נתינים, the לא תתחתן does not apply. They are גוים because עליהם.

כדפריך בפרק קמא (נעיל יא.) יהבינן לה קנס ואזלה ואכלה בנכריותה –
As the גמרא challenged in the first פרק, saying: 'shall we give her קנס in order that she will consume it as an עכו"ם'⁴

גירי אריות are כותים assumption that רש"י has an additional question on ועוד דבגמרא מוקי מתניתין כרבי מאיר⁵ ורבי מאיר אית ליה⁶ דגירי אמת הן –
And furthermore the גמרא establishes that our משנה follows the view of ר"מ; and ר"מ maintains that כותים are true גרים! How can רש"י claim that our משנה maintains that גירי אריות הן?!

רש"י anticipates a possible refutation to his question on: ואף על גב דכולה מתניתין לא אתיא כרבי מאיר דהא בתו אמר בגמרא דלא אתיא כוותיה –
And even though the entire משנה does not follow the view of ר"מ; for as the גמרא states⁷ concerning the rule that הבא על בתו receives no קנס (which is found in the סיפא of our משנה⁸), that this does not follow the view of ר"מ. The same may be true concerning 'כותית' that it also does not follow the view of ר"מ (perhaps only the cases of נערות and על אחותו וכו' follow the view of ר"מ).

ר"מ negates this refutation; that notwithstanding that בתו is not according to ר"מ: מכל מקום בהא דסבר דגירי אמת הן אתיא כוותיה –
Nevertheless, concerning that which ר"מ maintains that כותים are גירי אמת, in this aspect the משנה agrees with ר"מ. תוספות proves his contention: דהא בשור שנגח ד' וה' (נבא קמא דף לח: ושם) מסקינן דשור ישראל שנגח שור של כותי פטור –
For in 'ה' ד' וה' פרק שור שנגח ד' וה' the גמרא concludes that an ox of a Jew which gored the ox of a כותי the Jew is exempt from payment.⁹ The גמרא there explains the reason for this (פטור), is -

משום דקנס הוא דקניס רבי מאיר בממונם אף על גב דמן הדין חייב דגירי אמת הם –
Because ר"מ levied a fine against the monies of the כותים and prohibited them for collecting their due;¹⁰ even though legally the Jew is obligated to pay the כותי, for they are אמת. The גמרא there continues -

ופריך ממתניתין דהכא דכותית יש לה קנס –
And challenges that explanation, from our משנה here which states that a כותית receives קנס –

⁴ The גמרא is referring to the rule that a גר קטן which בי"ד converted can retract his גירות when he matures. The גמרא asks from the משנה that a גיר receives גירות קטנה וכו' קנס; why should we give her קנס if she may recant her גירות!

⁵ Here on our עמוד, in regards that a קטנה has no קנס (and on דף לג,ב in regards to what the משנה states that (הבא על אחותו וכו' יש לה קנס).

⁶ ב"ק לח,ב.

⁷ לג,ב.

⁸ דף לו,ב.

⁹ The חכמים agree with this דין. However ר"מ adds that a שור של ישראל שנגח שור כותי always pays a שלם, even if he is a תם. The following explanation applies to this case as well.

¹⁰ The גמרא there explains that the קנס was in order that הן יטמעו בהן שלא.

ואי סלקא דעתך דקנס הוא שקנס רבי מאיר בממונם הכא נמי לקנס כולוי -

And if you entertain the thought that ר"מ fined the כותים in their monetary rights let ר"מ fine them here by הכותית as well¹¹. This concludes the citation of the גמרא in ב"ק.

אלמא דמתניתין דהכא סברה דגירי אמת הן -

It is evident from that question that our משנה here maintains that כותים are גירי אמת (as ר"מ). For if our משנה were to maintain that כותים are (not like גירי אמת הן (גירי אמת הן ר"מ) to our משנה which argues on ר"מ (and maintains הן גירי אריות הן ר"מ)!! The question on רש"י remains; how can he maintain that ר"מ is of the opinion that הן כותים גירי אריות הן?

כותים גירי אמת הן has a difficulty with his own conclusion that תוספות

ואם תאמר אם כן מאי קא משמע לן פשיטא דיש לה קנס דישראלית גמורה היא -

And if you will ask; if this is so that כותים are גירי אמת than what is the משנה teaching us that קנס יש לה קנס, it is obvious that she receives קנס for she is a complete ישראלית!¹²

answers: תוספות

ויש לומר דסלקא דעתין דלא יהבין לה קנס שלא יטמעו בהן -

And one can say that we may have thought that we do not give her קנס in order that the Jews should not intermingle with the כותים.¹³ The משנה teaches us that we do give them their קנס.¹⁴

תוספות has an additional question:

ואם תאמר למאן דאמר בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עו.) -

And if you will ask; according to the one who maintains in פרק עשרה - יוחסין

דפסול כותים משום דעבד ושפחה נטמעו בהן אמאי יש לה קנס -

That the ineligibility of כותים to marry into the Jewish community is because of the concern that a slave or שפחה were intermingled in their genealogy, then why does she receive קנס -

נימא לה אייתי ראיה דלאו שפחה את ושקילי -

Let the מאנס say to the כותית 'bring proof that you are not (a descendant from) a שפחה and (only then can you) take the קנס'! This is certainly a valid argument -

לשמאל דאמר (ב"ק דף מו:) אין הולכין בממון אחר הרוב -

¹¹ This question there seems more appropriate for the חידוש of ר"מ there that a שור that gored a שור שור של כותי he is שלם נזק שלם regardless if it is a תם or a מועד. See תוספות there ד"ה ה"נ. See 'Thinking it over' # 1.

¹² See 'Thinking it over' # 2.

¹³ This was the question the גמרא asked in ב"ק which תוספות just cited.

¹⁴ The גמרא in ב"ק explains that we do not want that the חוטא (the מאנס), should be נשכר.

According to שמואל who maintains that in monetary issues we do not follow the majority. Therefore even if the majority of כותים are not (descendants of) שפחות, nevertheless as long as there is even a מייעוט of שפחות, she should not receive קנס.

ואפילו לרב אי דאזיל איהו גבה הוה ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי –

And even according to רב who maintains that הולכין בממון אחר הרוב, it still may be a proper claim that she be required to bring proof that she is not a שפחה, in a case **where the מאנס went to her** (and was בועל), for then **she will be considered a קבוע**, and the rule is that **every קבוע is considered as half against half**.¹⁵ She therefore lost her רוב and the בועל can claim: 'prove that you are not a שפחה'. Why therefore does a כותית receive her קנס?!

answers: תוספות

ויש לומר דכל אחת מוקמין לה אחזקת אבהתא שהיו כותים –

And one can say, that each כותית is assigned the presumptive status of her parents who were כותים¹⁶ –

אף על גב דלענין פסול לא מוקמין לה אחזקתה –

Even though that in regard to her disqualification from marrying a ישראל we do not assign her the חזקה of her father that she is a כותית and not a שפחה, for we forbid her to intermarry because of the concern of a שפחה intermingling, nevertheless –

לענין קנס מוקמין להו שלא יהא חוטא נשכר –

Concerning קנס we do assign to the כותיות a חזקה דאבהתא in order that the sinner (מאנס) should not profit and be exempt from payment.

answers: תוספות has an additional question¹⁷:

ואם תאמר ואמאי לא חשיב נמי אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט –

And if you will say; why does not the משנה also mention that there is a חיוב גרושה a מאנס is כהן הדיוט, or a אלמנה a מאנס is כ"ג in a case where a קנס וחלוצה?!

answers: תוספות

ויש לומר דבפסול כהונה לא קמיירי –

And one can say that the משנה is not discussing those women who are **ineligible for כהונה**. The משנה is only discussing those that are אסור to everyone.

answers: תוספות continues to ask and answer:

והא דלא תני מצרי ואדומי משום שיש להם היתר [א"נ לא חשיב אלא חייבי לאוין] –

¹⁵ See previous, א, טו.

¹⁶ The concern was that perhaps a כותי (גר אמת) married a שפחה, thereby making the child a פסול. The concern was that perhaps a גר אמת who is sufficiently strong to dispel any such concern. We assume just as the father is כשר the daughter is כשר as well. See סוכ"ד אות מד ואילך.

¹⁷ It seems that the following questions are not connected to the issue of כותית. תוספות is mentioning various cases where there is an איסור for the מאנס to have relations with the גערה, which are not mentioned in the משנה.

And the reason the משנה **does not mention** one who is מאנס a מצרית or an אדומית (who are forbidden to everyone); it is **because** eventually the מצרי and the אדומי **are permitted** לקהל (a מצרי ואדומי are permitted לקהל by the third generation of גרות¹⁸) [**or** we can **also** answer that the משנה **does not mention** (ממזרת וכו' as a חייבי לאוין), **but only** mentions (מצרי ואדומי¹⁹) as a חייבי עשה].

אבל קשה דליתני מחזיר גרושתו משניסת ונבעלה שלא כדרכה –

However there is another difficulty; the משנה **should have taught** the case of 'one who **takes back his divorcee after she remarried and she was** from the second husband in a **שלא כדרכה** manner (so she retains her בתולה status)²⁰. If the original husband is now מאנס his former wife he must pay her the קנס even though she is אסורה to him on account of משנשאת (which is an איסור לאו).

ואף על גב דאמרין בפרק עשרה יוחסין (קדושין עה.) –

And even though the גמרא **states in** פרק עשרה יוחסין, **that** –

הכל מודים שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה –

That everyone agrees concerning the prohibition of a מחזיר גרושתו, **that if** the original husband was only **בועל** his divorcee, **but was not מקדש** her, **that there is no מלקות** for transgressing the איסור of הראשון וגו'. Therefore the משנה does not mention it, since there is no חיוב מלקות.

מכל מקום לרבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין במחזיר גרושתו ליתני –

Nevertheless according to ר"ע who maintains that **קדושין are not effective by a מחזיר גרושתו**, the משנה **should teach us** that there is קנס by מחזיר גרושתו. It is obvious that according to ר"ע who maintains לאוין that אין קדושין תופסין בחייבי לאוין (including מחזיר גרושתו) he is לוקה alone without ביאה, since by all חייב לאוין (מחזיר גרושתו) he is לוקה alone without ביאה, since the קדושין is meaningless for it is not effective. The question remains why the משנה does not mention על גרושתו משנשאת?!

ועוד הוה מצי למיתני יבמה לשוק [ועבד הבא על הכותית הולד ממזר ויש לה קנס. ת"י] –

And furthermore the משנה could have taught us the case of a **יבמה לשוק**.

If someone was מאנס a יבמה who was a שומרת יבם, she receives קנס even though there is an איסור of זר. לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר.

¹⁸ דברים (תצא) כג, ח' וט'.

¹⁹ The תורה states that a מצרי ואדומי are מותר when they are a דור שלישי, implying that they are אסורים for the first two דורות. A עשה is considered an איסור if it is לאו. הבא מכלל עשה.

²⁰ מחזיר גרושתו is asking this question according to כיפר ר' יוסי בן כיפר who maintains that there is no איסור of מחזיר גרושתו. However in order that she retain her בתולה status the ביאה must be כדרכה. שלא כדרכה. According to the רבנן the question can be asked simply that the משנה should mention מחזיר גרושתו when she is still a בתולה. See ק"ג וקע"י ס"ק ב.

answers these last questions:

– **ויש לומר דתנא ושייר** –

And one can say that the תנא of the משנה taught us some of the cases and omitted other cases. The תנא did not offer an exhaustive list.

anticipates a question on this last answer:

– **ואף על גב דבפרק קמא דקדושין (דף מז:) דייק תנא תני אלו ואת אמרת תנא ושייר** –

And even though the משנה in the first פרק of מסכת קדושין infers; the משנה stated ‘these’ and you wish to say that the תנא omitted some cases! It appears from that גמרא that when the תנא writes אלו in the משנה, we do not say ושייר תנא. How can תנא answer that in our משנה where it states 'אלו' נערו, that it is ושייר תנא?!

answers:

– **הנא דתני בסיפא²¹ ואלו שאין להם קנס לא שייר למידק הכי** –

Here in our case, it is different. For since it states in the סיפא of our משנה ‘and these do not receive קנס’ we cannot make this inference, that ואלו precludes ושייר תנא. The fact that the סיפא states קנס ואלו שאין להם is conclusive proof that the רישא is not an exhaustive list; otherwise, if the רישא was an exhaustive list, why the need to mention קנס ואלו שאין להם; whoever is not mentioned in the רישא receives no קנס. This proves that in our משנה even though it states ואלו it is not an exhaustive list and we can say ושייר תנא.

ושייר תנא we say ואלו there is a dual ושייר תנא offers a proof to his contention that when there is a dual

– **כדאשכחן בפרק המזבח מקדש (נבחים דף פד.)** –

– **As we find in the פרק המזבח מקדש -**

– **דקתני ואלו פסולין בקדש²² ואלו שאין פסולין בקדש ומשייר ברישא ובסיפא** –

Where the משנה states, ‘and these became ineligible (for a קרבן) after being sanctified; and these became ineligible without sanctification’. The משנה goes on to enumerate these (two) categories and the resultant differences. **And the משנה omits various cases both in the רישא (of פסולין (of אין פסולין בקדש) and in the סיפא (of אין פסולין בקדש).** It is evident that by a dual ואלו we do say ושייר תנא.

ושייר תנא offers an alternate answer why many cases were omitted:

– **ועוד יש לומר דהנא לא חשיב אלא פסולי קהל** –

And in addition one can say that here the משנה mentions only those that are unfit to the entire community (as a ממשרת, נתינה וכותית). However מחזיר גרושתו and יבמה לשוק²³ are not אסור on the entire community. Therefore the תנא does not mention them.

²¹ ל.ב.

²² In our texts there is no such statement as עיי"ש ואלו פסולין בקדש. It only states פסולין בקדש. Perhaps תוספות is referring to the statement ואלו אם עליו לא ירדו, which refers to פסולין בקדש.

²³ The יבמה לשוק will be permitted to marry anyone as soon as she is freed from her זיקה to the יבם. See ‘Thinking it over # 3.

Summary

גירי אריות כותים (our משנה is of the opinion that) maintains that (our משנה is of the opinion that) and are therefore לקהל on account of the לאו of לא תתחתן במ. [The משנה is either פסולי קהל or it only mentions תנא ושייר.]

Thinking it over

1. גירי אמת הן maintains משנה in ב"ק that our משנה proves from the תוספות. ²⁴ Perhaps our משנה maintains that גירי אריות הן and the question is כ"ש. If גירי אריות גוזר on אמת, should not our משנה surely be גוזר on גירי אריות?!

2. asks that if גירי אמת are כותים, then what is the משנה teaching us. ²⁵ Seemingly תוספות agrees that even if גירי אמת are כותים, they are still פסולי קהל; that is why the משנה mentions them, that nevertheless they receive קנס.

3. states that the משנה mentions only פסולי קהל ²⁶. The משנה mention פסולי קהל, all who are not אחותו וכו'!

²⁴ See footnote # 11. See סוכ"ד את מ'.

²⁵ See footnote # 12.

²⁶ See footnote # 23. See מהרש"א.